کوم اساسي قانون

د منلو وړ دئ؟

د طالبانو

که د اوسني حکومت؟

حکمتیار

کوم اساسي قانون

د منلو وړ دئ؟

د طالبانو
که د اوسني حکومت؟

حکمتیار

بسم الله الرحمن الرحيم

سریزه

اوس مهال افغانانو ته درې اساسي قوانين وړاندي شوي: د کابل د حکومت اساسي قانون، د طالبانو د اسلامي امارت دستور او د اسلامي دولت اساسي قانون، په کار ده چي دا قوانين په دقيقه توګه وڅېړل شي، د اسلامي شريعت په رڼا کي سره مقايسه شي، هغه قانون د هېواد لپاره غوره شي چي له قرآن او سنت سره مطابقت لري، د يوې واقعي اسلامي ټولني د جوړېدو ضمانت کولی شي، په هغه سره يو خپلواك او آزاد اسلامي هېواد جوړېدی شي، د اقتدار پر سر د شخړو او جګړو مخنيوی کېدی شي او د استبدادي او مطلق العنانو حکومتونو د رامنځته کېدو امکانات له منځه تلی شي. موږ ټولو سياسي او مذهبي مشرانو، علماوو، پوهانو، ليکوالانو او زړه سواندو دعاتو او مصلحينو ته بلنه ورکوو چي راشئ د هېواد د بحران د ختمولو لپاره د حل داسي اساسي لار ولټوو چي جګړه د تل لپاره پای ته ورسوي، ډاډمن او تلپاتې امنيت تضمين کړي،

اجتماعي عدالت تأمين کړي او د اقتدار ترلاسه کولو لپاره د مسلحانه رقابتونو امکانات د تل لپاره له منځه يوسي، له دې وروسته نه زموږ په هېواد کي خپلمنځي مسلحانه رقابتونه وي او نه له يوه لاس نه بل ته د اقتدار د انتقال پر سر يوه قطره وينه توی شي او يوه مرمۍ ووېشتل شي. په همدې موخه مو د اسلامي دولت اساسي قانون خپور کړ او په همدې موخه دلته د کابل د اسلامي جمهوريت او د طالبانو د اسلامي امارت پر اساسي قوانينو دا تحليلي بحث وړاندي کوو او د دغو قوانينو اساسي نواقص په ګوته کوو، اميد دئ لومړی د اسلامي دولت اساسي قانون مطالعه کړئ او بيا د دې تحليلي بحث له لوستلو وروسته د دغو دريو قوانينو ترمنځ قضاوت وکړئ.

حکمتيار
۱۳۸۶۱۸۱۳

د کابل حکومت
د اساسي قانون ستر عیبونه

افغانانو ته معلومه ده چي د کابل د امریکایي حکومت د اساسي قانون مسوده د امریکایانو په هدایت او لارښوونه او د هغه کمیسیون له لوري ترتیب شوې چي د دوی په خوښه جوړ شوی وو. دا په حقیقت کي د شاهي منحط رژیم د اساسي قانون یوه داسي کاپي ده چي د پاچا په ځای د جمهور رئیس کلمه پکي راغلې، ځیني مادې ئې مخکي وروسته شوې، صدراعظم حذف شوی او د هغه اختیارات هم جمهور رئیس ته انتقال شوي. دا قانون نه یوازي د محتوی له پلوه بې شمېره ستونزي لري بلکي له ادبي پلوه هم ډېر بې خونده دی او بې شمېره رکاکتونه لري. د امریکایي حکومت اساسي قانون نه یوازي له اسلامي معیارونو سره تعارض لري او زموږ د هېواد له حالت او د ولس له اړتیاوو او غوښتنو سره اړخ نه لګوي

بلکي د غربي ديموکراسۍ له غوښتنو او د غرب د بشري حقوقو له معيارونو سره هم مغايرت لري.

جدي او ترټولو لويې ستونزې ئې دا دي:

- د کابل د امريکايي حکومت د اساسي قانون تر ټولو لويه نقيصه دا ده چي د هېواد د قوانينو مأخذ او مرجع ئې مبهم او گونگه پرېښې ده، يوازي دا ويل شوي چي: "په افغانستان کي هيڅ قانون نشي نافذېدلی چي د اسلام د سپېڅلي دين او په دې اساسي قانون کي د راغلو ارزښتونو مخالف وي"، په ابتدائي مسوده کي اسلامي شريعت د مصدر په توگه معرفي شوی وو خو د امريکا د سفير په امر دا ماده حذف شوه او په ځای ئې دغه مطلب وليکل شو.

هرڅوك پوهېږي چي د دې دواړو ترمنځ څومره ژور توپير شته، په دې هم هرڅوك پوهېږي چي دغه مطلب هم د ولس د غولولو لپاره ليکل شوی، دا خو پرېږده چي دا اوس د امريکايانو ترسلطې لاندي افغانستان کي په دفترونو، بانکونو، هوټلونو، راډيو، ټلويزيون، ورځپاڼو او د دولت په ټولو برخو کي څومره د اسلام ضد او مخالف کارونه روان دي!! په خپله دا اساسي قانون او هغه نظام چي دا قانون ئې وړاندي کوي له اسلام سره مغايرت لري.

- په دې قانون کي ندي ليکل شوي چي په افغانستان کي بهرني ځواکونه نه اډې درلودی شي، نه محبسونه، نه نشراتي او تبليغاتي مراکز او نه تعليمي مؤسسات. په داسي حال کي چي د دوی شته والی هم له اسلام سره مغايرت لري او هم زموږ له استقلال،

خپلواکي او ملي حاکمیت سره تصادم کوي او دا پداسي حال کي چي د نړۍ د اکثرو څپلواکو ملکونو په اساسي قوانینو کي دا مطلب په څرګندو او قاطع الفاظو لیکل شوی.

• کوم نظام چي دا اساسي قانون ئې وړاندي کوي د هغه شوری دوه جرګې لري، د مشرانو جرګه او ولسي جرګه، د دوو جرګو نظام اصلاً د لومړي ځل لپاره د هغې انګریز ډوله دیموکراسۍ له لوري معرفي شو چي د پانګوال نظام حامي ده، د کابل اساسي قانون له غربیانو تقلید کړی او د امریکا او انګلستان په څېر د دوو جرګو جوړول غواړي، یوه د عوامو شوری او بله د اشرافو او خواصو شوری ، د (ولسي جرګې او مشرانو جرګې) په نامه، دا دوه جرګې په پانګوالو نظامونو کي په اصل کي د دې لپاره رامنځته شوې چي د (عوامو شوری) د (خواصو د جرګې) په واسطه مهار کړي او ولس ته د اقتدار د انتقال مخه ونیسي. په افغانستان کي نه داسي دوو بېلو بېلو جرګو ته ضرورت شته او نه زموږ مالي امکانات هومره دي چي په داسي جرګو مصرف شي. افغانستان یوې شورى، یوه مشر، یوه حکومت او یوې وړې اداري ته ضرورت لري، امکانات ئې د پېچلو او پراخو ادارو په ځای باید د هېواد په ودانولو او د بې وزلو هېوادوالو د ستونزو په حلولو مصرف شي. دا اوس د کابل جمهور رئیس د وزیرانو او مشاور وزیرانو یوه لویه رمه لري، شمېر ئې د چین او هند تر کابینو هم زیات دئ، د هر یوه کالنی مصارف او امتیازات دومره دي چي د یوې ولسوالۍ سړکونه پرې رغېدی شي!!

نادره خبره لا دا ده چي په دې قانون کي جمهور رئیس ته د دې حق ورکړی شوی چي د مشرانو جرگې درېیمه برخه غړي په خپله خوښه انتصاب کړي، دا اوس د دې جرگې رئیس غیر منتخب دئ، معاون ئې داسي څوك دئ چي د ولسي جرگې په انتخاباتو کي ناکام شوی. په غرب کي هم داسي نظام نه ترسترگو کېږي چي جمهور رئیس ته د انتصابي غړو د ټاکلو دومره فوق العاده صلاحیت ورکړي!!

• د انتخاباتو داسي غلطه او د عدالت مغایر طریقه وړاندي کوي چي د قمار په څېر ده، له څو کاندیدانو نه یو هغه کس پارلمان ته ځي چي تر نورو ئې څو رأیي زیاتي ترلاسه کړې وي، کېدی شي د ناکامو کاندیدانو مجموعی رأیي تر کامیاب کاندید نه زیاتي وي. چا چي ناکامو کاندیدانو ته رأیه ورکړې په پارلمان کي ممثل او استازی نه لري. په دې ترتیب پارلمان د یوه اقلیت ممثل وي نه د اکثریت او نه د ټول ملت. د افغانستان د اوسنۍ ولسي جرگې غړي هغه دي چي جمعاً د افغان ولس ۲۰% کي رأیه ورکړې.

دا انتخابات د شتمنو او په ټولني د حاکمې طبقې سلطې ته قانوني جواز برابروي، یوازي شتمن کسان کولی شي په دې انتخاباتو کي برخه واخلي او مصارف ئې متحمل شي، په ټولو هغو ملکونو کي چي دا راز انتخابات ترسره کېږي، له نادارې طبقې نه هیڅوك د پارلمان غړیتوب نه شي ترلاسه کولی، اکثر غړي ئې د جگې طبقې او ډېر کم ئې د متوسطې طبقې څخه وي. په انگرېز ډوله پارلماني نظام کي انتخابات په اصل کي د حاکم او مسلط سیاسي

او اجتماعي نظام د بقا او هغه ته د مشروعیت ورکولو وسیله وي. په سیاسی، اقتصادي او اجتماعي لحاظ مسلطه طبقه له دې لارې پارلمان ته لار مومي. تاسو ولیدل چې امریکایانو لومړی افغانستان اشغال کړ، په بن کې ئې جمهور رئیس او وزیران ورته وټاکل، بیا ئې انتخابات ورته وکړل او همغه په بن کې ټاکل شوې څېرې ئې د منتخبو غړو په نامه ونومول، که داسي نه وی نو ښایي د کابل د اوسني حکومت ډېرو چارواکو او منتخبو غړو به له خپلي ولسوالۍ هم دومره رأیې نه وی ترلاسه کړې چې د ولسي جرګې غړیتوب ئې په برخه شي.

- په دې اساسي قانون کې دا وضاحت ندی شوی چې هر افغان به د مکلفیت عسکري دوره تېروي، د امریکایانو په حکم د داسي فوځ جوړولو لپاره لار پرانستل شوې چې د معاش په مقابل کې به استخدامېږي، روزنه او تجهیز به ئې د پردیو په لاس ترسره کېږي، او دا هغه کار دئ چې انګریزانو په خپلو مستعمراتو کې وکړ، همداسي فوځونه ئې جوړ کړل او له وتلو وروسته ئې قدرت دوی ته وسپارو، د دوی لاس پوڅي حکومتونه له دې عاجز ول چې دا فوځونه په خپلو شته امکاناتو وپالي، مجبور ول چې بیا هم د دغو فوځونو د معاش لپاره په لندن پوري تړلي وي، هر افغان پوهېږي چې افغانستان دومره مالي امکانات نلري چې د فوځ او پولیس نږدې دوه لکه منسوبین د کافي معاش په مقابل کې استخدام کړي، که داسي فوځ جوړوي نو تل به د همدې فوځ د معاش لپاره پردیو ته

لاس اوږدوي او پردي به په هغه صورت څه ورکوي چي دا فوځ د دوی د ګټو لپاره حتی له خپل ولس سره جنګ ته تیار وي، دا دئ په خپلو سترګو ګورو چي امریکایان د دې دولت اجیر فوځ او پولیس د افغان ولس په ضد جنګوي، د پاکستان فوځي مشرانو ته په وزیرستان کي د جنګ امر کوي او هغوی له ځنډه پرته په مظلومو قبایلو او د دوی پر کلیو، کورونو، ښارونو او جوماتونو بمونه وروي. پاکستان له خپلو ټولو زیاتو امکاناتو سره اوس هم د فوځي لګښتونو لپاره د امریکا پر مرستو تکیه کوي.

آیا د عراق او افغانستان تجربې کافي نه دي چي لدغو فوځونو هیڅ طمعه ونلرو؟ مګر د افغانستان فوځ د روسانو ملګرتیا ونه کړه؟ د عراق هغه مجهز فوځ چي په داخلي جګړو کي ډېر توریالی وو د امریکایانو د تېري په وړاندي ئې څه وکړل؟ څو اونۍ ئې هم مقاومت ونه شو کړی، د فلوجي د اسلامي مقاومت د یوه وړوکي ټولګي په اندازه ئې هم نه مقاومت وکړی شو او نه ئې دښمن ته تلفات واړولی شو!! لداسي فوځونو هیڅ نه جوړېږي، باید په ملت حساب وشي، باید ټول ولس دفاع ته چمتو کړی شي، هغه مصارف چي په داسي اجیر فوځ کېږي باید د ولس د ستونزو په آوارولو او د یوه ستر ملي فوځ په جوړولو ولګول شي.

په نظام کي د ملي اردو څرنګوالی او په ټولنې کي د هغه رول باید دقیقاً او د ټولنې د موقعیت او وضعیت له مخي مشخص شي. د افغانستان شرائط داسي دی چي د لاندي مشخصاتو اردو ته اړ یو:

۱.	په خپلو ذاتي امکاناتو متکي محدود اردو، دومره چي په خپله ئې اکمال کړی شو.
۲.	د اردو د اکمال په اړه باید پردیو ته له لاس اوږدولو نه ډډه وشي. د پردیو په مرستو جوړ شوی اردو یا د پردیو په خدمت کي وي، یا د پردیو شرائطو منلو ته اړ کېږي او یا په حساس وخت کي خپل شته والی له لاسه ورکوي.
۳.	په اردو زیاته تکیه نه ده په کار، ملت باید دفاع ته تیار کړو، د دفاع په کار کي باید ټول ملت برخه واخلي. باید دمکلفیت د دورې په اساس اردو جوړ کړو.
۴.	اجیر اردو نه د افغانستان د شرائطو لپاره مناسب دی او نه ئې د اکمال توان لري.
۵.	غربپال عناصر د امریکایانو او انګرېزانو په مرسته د اردو روزنه او اکمال غواړي، خو وموليدو چي دا اردو د امریکایانو تر قومندې لاندي د ملت په خلاف وجنګول شو. شمالي ټلواله د اردو د اکمال لپاره مسکو ته لاس لمن اوږدوی، په داسي حال کي چي وموليدو د روسانو په لاس روزل شوی اردو د ملت په ضد وجنګول شو. موږ دعراق په سویه اردو نه شو جوړولی، خو وموليدو چي دې اردو د امریکا د برید په وړاندي څومره او څو ورځي مقاومت وکړ او دا څوك وو چي د یرغلګرو په ضد وجنګېدل، اردو که ولس؟ دا باید زموږ او نورو لپاره لارښووونکې تجربه وي.
•	په دې اساسي قانون کي د انتخاباتو عملیه ډېره پېچلې،

غیرعادلانه او د زیاتو لګښتونو غوښتونکې ده، هم له دولت نه د پراخو مصارفو غوښتنه کوي او هم له کاندیدانو نه، لړ ترلږه باید څلور ځلي انتخابات ترسره شي چي جمهور رئیس، د ولسي جرګې غړي، د مشرانو جرګې غړي، د ولایتي او ولسوالیو جرګو غړي وټاکل شي، په دې کي رأیه یوه شخص ته ورکول کېږي او اکثراً په رقابتونو ولاړ او یو د بل د پرځولو لپاره وي، مخکني رقابتونه مزید تشدید کړي، رأی ورکوونکي دې ته له پامه پرته یوه کس ته رأیه ورکوي چي هغه څنګه حزب او څنګي تګلاري ته متعهد دئ، که بریالی شي نو ملګري او همکاران به ئې څوك وي، څنګه خلك به پر ولس مسلط کوي؟ د چا او د کومو تګلارو ملاتړ به کوي؟

د انتخاباتي حوزو ټاکل هم له زیاتو ستونزو سره توأم وي، هر څوك د دې هڅه کوي چي د ده د پلویانو په سیمي کي د انتخاباتي حوزو شمېر زیات وي چي په همدې تناسب ئې په جرګې کي د پلویانو شمېر زیات شي.

دا طریقه په پارلمان کي د رقابتونو، د آراءو پېر پلور او د امتیازاتو ترلاسه کولو لپاره له یوې ډلي بلي ته د تلو راتلو لار پرانېزي او پارلمان د شخړو په میدان بدلوي.

د انتخاباتو تر ټولو آسانه، مصئونه ، عادلانه او کم مصرفه طریقه دا ده چي:

- ټول افغانستان یوه انتخاباتي حوزه ومنل شي او دا مسئله د تل لپاره منتفي شي چي د نفوس له مخې او یا د.اداري واحدونو په

اساس دي انتخاباتې حوزې وټاکل شي.

- هر افغان په هر ځای کي رأیه ورکړی شي ، په دې مکلف نه وي چي یوازې په خاصي انتخاباتي حوزې کي رأیه ورکولی شي.
- رأیه یوازي یوه شخص او د هغه معاون ته نه بلکي د کاندید شوو کسانو مجموعي پلان، منصوبې، تګلاري او د دوی له لوري د مجلس لپاره غوره شوو کسانو ته ورکړی شي. یعني څوك چي د جمهوری ریاست لپاره کاندید کېږي هغه یوازي یو داسي شخص نه دی چي د اقتدار لاس ته راوړو لپاره په خپل سر او یوازې میدان ته راوتلی، بلکي هغه د یوې ډلي له خوا کاندید شوی، دا ډله کېدی شي یو حزب وي او یا یوه ائتلافی جبهه او یا یوه انتخاباتي مجموعه او د خاص کاندید ملاتړي، دا مجموعه به د ټول هېواد او دهېواد د اداري لپاره واضح منصوبه او کافي باکفایته پرسونل معرفي کوي، د جمهوري ریاست لپاره د دوی کاندید باید ملت ته ووایي چي تګلاره ئې څه ده او د هري انتخاباتي حوزې لپاره څوك اهل ګڼي. په دې سره ولس دا موقع ترلاسه کوي چي د خاصي تګلاري خاوند او د ده مجموعې ته رأیه ورکړي.
- له انتخاباتو نه وروسته هره انتخاباتي مجموعه د خپلو ترلاسه کړو آراوو په تناسب د خپل اعلان شوي لست له لومړیو کسانو نه مجلس ته غړي لېږي، کومي مجموعې چي مثلاً ۳۰% آراء ترلاسه کړل، د دوی د لست له لومړیو نومونو نه به د مجلس د غړو دېرش په سلو کي غوره کېږي او چا چي تر دی کم یا زیات ترلاسه کړل د خپلو

آراوو په تناسب به له خپل لست نه غړي معرفي کوي.

- په ځینو هېوادونو کي دې طریقې ته ورته انتخابات ترسره کېږي، ښه والی ئې په دې کي دی چي:

۱. انتخابات یو ځل وي او د ټو ځله رأیې اخستني، بې ځایه مصرف او د ولس له بې ځایه لالهانده کولو نه ډډه کېږي.

۲. د محلي رقابتونو مخنیوی کېږي.

۳. منتخب استازی ځان د خاصي سیمي او ولس وکیل نه بلکه د ټول ملت استازی ګڼي، په مجلس کي په ملي ګټو او مصالحو تأکید کوي نه د مؤکلینو د خوشحالولو لپاره خاصي سیمي ته د امتیازاتو ترلاسه کولو لپاره.

۴. هره رأیه چي صندوق ته لوېږي اعتبار او وزن لري او په مجلس کي ممثل او استازی لري. داسي نه وي چي ځیني خلك ناکام کاندید ته د رأیې په ورکولو سره په مجلس کي د استازي او وکیل له درلودو محروم شي.

۵. په دې طریقې کي د ټولنې له اقلیتونو سره عادلانه چلند کېږي او د اقلیت او اکثریت معضله نه راپور ته کېږي.

۶. په دې کي د انتخاباتي حلقو د تثبیت ضرورت هم منتفي کېږي، هر افغان په هر ځای کي رأیه ورکولی شي.

۷. هره مجموعه هڅه کوي چي تر ټولو صالح کسان د کاندیدانو په لست کي معرفي کړی تر څو د ملت باور او اعتماد ترلاسه کړي.

۸. انتخابات د بډایانو او فیوډالانو له ولګې باسي او د دربیمې

او متوسطې طبقې غوره او صالح کسانو ته هم لار پرانېزي.

• په دې قانون کي بهرنيو هېوادونو ته دا حق ورکړی شوی چي زموږ په هېواد کې تعليمي مؤسسات جوړ کړي، چي دا نه يوازي له اسلام سره شديد تعارض لري، بلکي د پرديو فرهنگي او کلتوري يرغل ته لار پرانيزي، د دې يرغل پايلي تر نظامي يرغل ډېري خطرناکي دي، دا له خپل هېواد او د افغان ولس له ځوان نسل سره تر ټولو ستره جفا ده چي يرغلگرو ته داسي امکانات په لاس کي ورکړی شي، ايران موږ دې ته نه پرېښودو چي د خپلو مهاجرينو لپاره هلته مدرسې جوړې کړو، خو اوس ايران ته د دې اجازه ورکړی شوې چي په کابل که د شيعه مذهبي مشرانو لپاره د پوهنتون په کچه ستر تعليمي مراکز جوړ کړي. ايران دې ته اجازه نه ورکوي چي د تهران سني اوسېدونکي مستقل جومات ولري، خو په افغانستان کي د کابل امريکائي حکومت ايرانيانو ته په پراخ لاس د تکاياوو، زيارتونو او جوماتونو د جوړولو اجازه ورکړې.

د افغانستان تعليمي نظام بايد داسي وي چي:

۱. د افغان ولس په معتقداتو ولاړ وي، په غېږ کي ئې باايمانه، باهمته، سرلوړي او وطنپال زده کوونکي وروزل شي.

۲. په هېواد کي بايد يوازي يو تعليمی نظام رائج وي نه مختلف تعليمي نظامونه او نصابونه. مختلف نصابونه او مختلف تعليمی نظامونه د شخړو او اختلاف باعث گرځي او د ملا او مکتبي جنگ راولاړوي.

۳. مدرسه او مکتب باید سره مدغم شي.
۴. تر دولسم پورې باید نصاب داسي وي چي هر زده کونکی هم کافی او ضروري دیني زده کړه وکولی شي او هم له نورو ضروري علومو څخه کافي زېرمه ترلاسه کړی شي. داسي چي په اختصاصي دوره کي هم ډاکټر او انجنیر د دین په ټولو ضروري مسائلو پوه وي او هم قاضي او امام په ټولو ضروري انساني علومو مجهز وي.
۵. له دولسم نه وروسته باید د تخصص دوره پیل شي، ځیني په دیني او شرعي علومو کي تخصص ترلاسه کړي او ځیني د طب، انجنیري، ساینس او نورو علومو په برخه کي.
۶. هیڅ بهرني غیر اسلامي هېواد ته په افغانستان کي د تعلیمي مراکزو د پرانستلو اجازه ورنکړی شي، اسلامي هېوادونه په دې شرط دا کار وکړی شي چي د هېواد رسمي تعلیمي نصاب به پلي کوي او موږ ته به متقابلاً د همداسي کار اجازه راکوي.؟

- د دې قانون په اړه وروستۍ خبره دا ده چي ځیني ډلي مخصوصاً شمالي ټلواله غواړي په دې کي تعدیل راشي او د ریاستي نظام په ځای پارلماني نظام ومنل شي. دې ته مو باید پام وي چي پارلماني نظام د بریتانیائي استعمار میراث دی او د بریتانیا له خوا د دوی په مستعمراتو کي رائج شوی او ریاستي نظام امریکایانو معرفي کړی او دې ته ترجیح ورکوي چي په خپلو مستعمراتو کي دا نظام وګوري. دا دواړه نظامونه نه یوازي له دې ناحیې د اعتراض وړ او مردود دي چي د استعماري ځواکونو زېږنده دي بلکي له دې پلوه هم

چې بې شمېره عیبونه او نواقص لري، کوم ریاستي نظام چې د کابل په اساسي قانون کي ښودل شوی، د هغه اساسي عیبونه او نواقص مو مخکي په گوته کړل د پارلماني نظام په اړه دلته دومره څه وبل ضروري گڼو چې دا له اسلام سره هیڅ اړخ نه لگوي، په اسلام کي د دوو متوازنو واکدارانو تصور مردود گڼل شوی، تجربو ښودلې چې دا نظام یوازي په هغه صورت کي څه نا څه چلېدی شي چې د انگلستان په څېر یوه تشریفاتي ملکه ولري او یا د هند په څېر ابوالکلام ته ورته یو بې واکه جمهور رئیس.

د دې نظام بل ستر عیب دا دئ چې د هېواد صدراعظم د محدودو کسانو له خوا غوره کېږي، د محدودو کسانو اخستل ډېر آسانه وي، هم ئې بهرني ځواکونه په آسانۍ اخستی شي او هم هغه ډلي چې مالي امکانات ئې زیات وي او شتمن بهرني حامیان ولري. دا د افغانستان په شان یوه ملك ته چې له هري خوا د ځواکمنو رقیبانو په ولگه کي دی له احتیاط نه ډېر لرې دی چې د هېواد د مشر ټاکل په یوه محدود ټولگي پورې وتړل شي. که د هېواد د مشر ټاکل په ټول ملت پورې مربوط وي دا تر دې ډېر ډېر مصئون دی چې د پارلمان څو سوه غړو ته دا صلاحیت ورکړی شي.

دا هم باید یاده کړو چې ځیني کړۍ په افغانستان کي د فیدرالي نظام راوستل غواړي، امریکایانو هم دوی ته شین څراغ ښودلی، هر بادرده او باشعوره افغان په دې پوهېږي چې فیدرالي نظام د افغانستان په موجوده ظروفو کي د هېواد له تجزیې پرته بله

نتیجه نه لري، د یوه قوی نظام او ځواکمن اردو په نشتوالي کي له فیدرالي نظام سره توافق په اصل کي د هېواد له تجزیې او وېش سره توافق دی. هیڅ با احساسه او وطنپال افغان د فیدرالي نظام خبره نه کوي، مشبوه او مشکوکي کړۍ د پردیو په وینا دا خبره کوي. هدف ئې د نورو هېوادو په گټه د افغانستان وېش دی نه ولایاتو ته د متناسب او مناسب واك او صلاحیت لېږدول. که څوك د ایران په وینا او شیعه وو ته د بېل فیدرالي حکومت د جوړولو خبره کوي نو هغوی ته وایو چي دا کار باید په ایران کي هم وشي، هلته هم باید مظلومو بلوڅانو، کردانو، ترکمنانو، آذریانو، عربانو، لوردانو او نورو ته بېل بېل فیدرالي حکومتونه جوړ شي، هلته قدرت ټول د شیعه فارسیانو په لاس کي دئ، په ټول نظام کي له سنیانو نه حتی د مدیر په کچه هم څوك ندئ نیول شوی. بیا خو باید دغه موجود سرحدات چي د انگرېزانو له لوري پر دې سیمي تپل شوي او په نتیجه کي ئې پښتانه او بلوڅان په دریو دریو برخو او کردان په څلور برخو وېشل شوي، له منځه ولاړ شي.

د طالبانو
د اساسي قانون نواقص

• د طالبانو اساسي قانون په دې جملو پيل شوی: د هر ملك او حکومت لپاره اساسي قانون يا په بل عبارت "اساسي اصول"، "اساس نامه" يا "دستور" ډېر عظمت او اهميت لري. او په پيروي کولو يې ډير ټينګار کېږي. خو د يو واقعي اسلامي مملکت او اسلامي حکومت اساسي قانون او نور ټول قوانين او مقررات بايد د اسلامي شريعت سره په پوره تطابق کي وي. بناءً اميرالمؤمنين د ۱۴۱۹ هـ ق کال د صفر المظفر د مياشتي د ۲۵ نېټې په اتلسمه ګڼه فرمان کي ويلي وه چي په هيواد کي د شرعي نظم د ټينګښت په خاطر د هيواد ټول قوانين او مقررات دې د ستری محکمې په مشرۍ د علماؤ له نظر څخه تير کړی شي. غير شرعي او غير مذهبي مادې دې ځني حذف شي...

يوه هوښيار لوستونکي ته دغه پورتنۍ جملې کفايت کوي چي پوه شي دا ليکنه له ادبي او علمي لحاظه څومره ستونزي لري، دا مقدمه

نه یوازي د یوه اساسي قانون له مقدمې سره نه ښايي بلکي د یوه عادي مقالې له سریزي سره هم مناسبه نه برېښي.

په مقدمه کي اعتراف شوی چي د امارت اساسي قانون په مخکنیو قوانینو کي د معمولي او مختصر تعدیل او تصرف له لاري او د هغوی د غیراسلامي مادو د حذفولو په نتیجه کي ترتیب شوی، که لږ دقت وکړئ نو وبه گورئ چي دا قانون په اصل کي د شاهي منحط او غیراسلامي نظام د اساسي قانون یوه داسي نسخه ده چي معمولي تجدید نظر پکي شوی او ځیني مادې ئې تعدیل یا حذف شوې. کاش دوی خپل اساسي قانون د کوم ادیب او په اسلامي شریعت پوه کس له نظره تېر کړی وی، د یوه غیراسلامي منحط نظام اساسي قانون هیڅکله په معمولي تعدیل سره د اسلامي نظام لپاره اساسي قانون نشي جوړېدی.

د دې اساسي قانون ستر ستر نواقص په دې توگه دي:

- په دې اساسي قانون کي امارت او حکومت بېل بېل ښودل شوي، د حکومت لپاره بېل رئیس په نظر کي نیول شوی چي هغه به د وزیرانو د شوری رئیس وي، همغسي لکه د شاهي رژیم اساسي قانون چي پاچا او صدراعظم لري، دلته د پاچا په ځای د امیرالمؤمنین نوم راغلی!! هر په دین پوه انسان په دې پوهېږي چي د نظام په سر کي د دوو زعماوو تصور هیڅ شرعي مبنا نه لري. په اسلامي نظام کي امیرالمؤمنین د اجرائیه قوې مشر وي، دا یو بدعت دی چي امیرالمؤمنین او لارښود بېل وي او د حکومت مشر

او زعیم ښېل. دا شاهي او هغو جمهوري نظامونو ته ورته دئ چي له پاچا او جمهور رئیس نه علاوه صدراعظم هم لري. لکه د انګلستان او پاکستان نظامونه. د راشدینو خلفاوو په دوران کي امیرالمؤمنین هم زعیم وو او هم د حکومت او دولت مشر.

دوی په اصل کي له انګرېز ډوله پارلماني نظام نه تقلید کړی، په دي نظام کي صلاحیتونه د صدراعظم او جمهور رئیس تر منځ په یوه تناسب وېشل کېږي، دا له یوې خوا د دوو ځواکمنو تر منځ د تنافس او سیالۍ ډګر پرانېزي، له بلي خوا د تشکیلاتو د تراکم باعث کېږي او له بلي خوا په عام ولس کي د شخړو او منازعاتو باعث. زموږ د ګاونډیو هېوادو تجربې زموږ مخې ته پرتې دي. په پاکستان کي انګرېزانو دا نظام په میراث پرېښود، خو تر اوسه یوه صدر اعظم هم خپله قانوني دوره تکمیل نه کړی شوه، کله جمهور رئیس هغه عزل کړی او کله ځواکمنو جنرالانو. په ایران کي هم د پارلماني نظام تجربه ناکامه شوه، ایرانیانو د انقلاب په لومړیو کلونو کي د رهبر او جمهور رئیس تر څنګ صدراعظم هم درلود، خو وروسته مجبور شول چي د صدراعظم منصب حذف کړي. خو عجیبه دا ده چي په همدې ایران پورې تړلې ډلي اوس د تهران په وینا په افغانستان کي پارلماني نظام غواړي!! پارلماني نظام د انګلستان د ملکې په څېر یوې تشریفاتي ملکې یا پاچا ته ضرورت لري، له دې پرته نه شي چلېدی. یوه ټولنه که وړه وي که ستره، که د یوې کورنۍ په اندازه وي او که د یوه ستر ملت په اندازه، په سر کي باید یو قیم

او رئیس ولري نه متعدد رئیسان له خاصو صلاحتونو سره، دا حتماً په نزاع او شخړو منتج کېږي. قرآن وايي: که د کائناتو واګي د دوو خدايانو په لاس کي وی نو تباه کېدو او هر يوه به هڅه کوله چي عرش ته ورسېږي او په بل بر لاسی شي.

په اسلامي نظام کي خلیفه چي د ټول ولس له خوا غوره کېږي، د ولس په استازیتوب د ټولو دولتي چارو مسئول دی. د خلفاء راشدينو په دوران کي موږ نه د خلیفه ترڅنګ د صدر اعظم مثال موندلی شو او نه د دوو چارواکو تر منځ د قدرت د وېش مثال.. په دې اساس په ټول جرأت سره ویلی شو چي هغه نظام له اسلام سره اړخ نه لګوي چي د نظام په سر کي دوه باصلاحیته چارواکي د صدراعظم او جمهور رئیس په نامه ولري او قدرت د دوی تر منځ په يوه خاص تناسب ووېشل شي.. داسي نظام نه يوازي له اسلام سره اړخ نه لګوي، بلکي په ټولو هېوادونو کي ئې بدې پایلې درلودلې او د عدم ثبات باعث او د چارواکو او ولس ترمنځ د شخړو او سیالۍ موجب ګرځېدلي. د طالبانو په تېر نظام کي هم تاسو ولیدل چي د اميرالمؤمنين ملا محمد عمر او د وزيرانو د شوری رئيس ملا رباني تر منځ شدید اختلافات راولاړ شول، د اسامه بن لادن په ارتباط خو ئې اختلاف دومره حاد او شدید شو چي د کابل د شوری رئيس د هغو علماوو غونډه په کابل کي جوړه کړه چي ملا محمد عمر آخوند ته ئې د اميرالمؤمنين لقب ورکړ، دې غونډې د اسامه د ایستلو فیصله وکړه، فیصله ئې د رسنیو له لاري اعلان شوه، خو

اميرالمؤمنين د دوی پرېکړه ويتو کړه، يوه د سعودي له چارواکو سره ژمنه وکړه چي اسامه درسپارو، ترکی الفيصل په همدې موخه په خپلي خاصي الوتکي کي کندهار ته ولاړ، څو ورځي ئې هلته انتظار وکړ، خو له کندهاره ئې منفي ځواب واورېدو او تش لاس بېرته وګرځېدو,

له اسلام سره هغه نظام اړخ لګوي چي ولسمشر ئې د ولس له خوا غوره شي، د چارو واګې د ده په لاس کي وي، خو په خوا کي ئې داسي ځواکمنه او باصلاحيته شوری وي چي د ټول ملت استازيتوب کوي، په شوری مکلف وي، د شوری پرېکړو ته التزام ولري، قدرت او صلاحيت او په ملت پورې مربوط وسايل او امکانات امانت وګڼي او د شوری له پرېکړو سره سم په هغه کي تصرف وکړي، په شخصي ژوند او له ملي شتمنيو نه په استفادې کي له هيڅ مسلمان نه هيڅ امتياز ونه لري، هيڅ څه له مشورې پرته ونه کړي.

- د دې اساسي قانون بل لوی عيب او نقيصه دا ده چي امير ئې د شاهي رژيمونو په څېر داسي دائم العمر ټولواك ټاکلی چي د ژوند ترپايه او په هرصورت کي امير دئ، نه ئې د نصبولو مرجع معلومه ده او نه ئې د عزلولو، راتلونکی امير هم د ده په وصيت غوره کېږي، په دې قانون کي دا نه مومو چي د هېواد لومړی اميرالمؤمنين به څنګه او د چا لخوا غوره کوي؟ داسي معلومېږي چي دا امير به د دوی اميرالمؤمنين وي او د جنګ له لاري به مسلط کېږي!! داسي رأيه يوازي هغه څوك ورکولی شي چي نه په شريعت پوه وي، نه له

خدایه وبربړي او نه د مسلمانانو د وینو د توئېدو پروا لري!! د اسلام له نظره چا چي د مسلمان په ضد وسله راوایسته که بل هم ووژني دوزخ ته ځي او که په خپله هم ووژل شي ځای ئې دوزخ دی، څوك چي د اقتدار لاس ته راوړو لپاره د مسلمانانو په ضد وسله کاروي مباح الدم دئ، له هر مسلمان نه د اسلام غوښتنه دا ده چي: مه ظلم کوئ او مه ظلم ته تسلیمېږئ، د هیچا زور او ځواك ته غاړه مه ږدئ، د زور او جبر حکومت مه منئ، چا چي ستاسو په ضد وسله راوایسته او تاسو ئې دې ته اړ کولی چي د فلان کس زعامت ومنئ د هغه په ضد داسي وجنګېږئ لکه د ببرك، ترکي او نجیب په ضد چي وجنګېدئ او نن د کابل د امریکایي حکومت په ضد چي جنګېږئ، که ووژل شوئ ځای مو جنت دئ او که هغه ووژل شو ځای ئې جهنم دئ.

د اسلام له نظره د لومړي مشر د انتخاب طریقه همغه ده چي د ابوبکر رضي الله عنه د انتخاب په اړه صحابه وو غوره کړه، چي د مدینې ټول خلك د سقیفه بني ساعده له غونډې وروسته په جومات کي راغونډ شول، د ابوبکر رضي الله عنه وینا ئې واورېده، دئ ئې د امارت لپاره تر ټولو غوره ومونډو، بیعت ئې ورسره وکړ او د دوی له بیعت نه وروسته هغه د امیرالمؤمنین په توګه وټاکل شو، که څوك مسلمان وي نو د امیر د انتخاب لپاره به دغه طریقه غوره کوي، نه د جنګ او د وسلې د استعمال طریقه. اوس چي په یوه جومات کي د ټولو مسلمانانو راغونډېدا ممکن نده، دا ځکه چي شمېر ئې زیات دئ او د مدینې د مسلمانانو په اندازه نه دي چي په یوه جومات کي

ځائیدل، له دوی نه د پوښتني له لاري به امیر غوره کېږي او دا هم هغه کار دئ چي د عثمان رضي الله عنه د انتخاب پر مهال وشو.

د امیر د نصب او عزل په اړه او دا چي دا واك د کومي مرجع په لاس کي دئ، د طالبانو اساسي قانون هیڅ وضاحت نلري، اصولاً کومه مرجع چي د نصب واك لري د عزل حق هم لري، څوك چي د عقد واك لري د حل او فسخ واك هم لري، مسلمانان هم د خپل امیر د ټاکلو حق لري او هم ئې د عزل کولو، لکه څنگه چي د صحابه وو د دور په خپل منځیو جگړو استدلال صحیح ندی، همدارازپه هغو لنډو کلونو کي د کوم خلیفه په عدم عزل استناد صحیح ندی، ځکه له یوې خوا له خلفاوو نه دري په شهادت ورسېدل او له بلي خوا موږ د دوی په څېر متقي او متفق علیهم شخصیتونه نشو موندلی او له بلي خوا د امارت لپاره موده ټاکل او د عزل لپاره موجبات او مرجع مشخص کول یو ضروري او د شخړو او جگړو د مخنیوي لپاره یو اغېزمن کار دئ، دا کار په دې دلیل ناجائز نشو گڼلی چي صحابه وو ونکړ، دا ځکه چي له یوې خوا هلته د عزل موجبات نه وو رامنځته شوي او له بلي خوا د شریعت له مخي ناجائز کار هغه دی چي شریعت د صریح نص په استناد ناجائز گڼلی وي، لکه څنگه چي د سفر په دوران کي د امیر د انتخاب او عزل واك گډ سفر کوونکو ته ورکړی شوی او لکه څنگه چي د جومات امامت د لمونځ کوونکو په رضایت پوري مشروط شوی همدارازد امیر نصب و عزل د ولس حق دی.

باید داسي مرجع وي چي که د کوم شخص امارت متنازع فیه شو او ځینو خلکو هغه د عزلولو مستحق ګڼلو، په ده کي ئې د امارت د دوام کفایت او اهلیت نه لیدلو نو هغي مرجع ته مراجعه وکړي، خپل دلایل وړاندي کړي، پرېکړي ته ئې انتظار وکړي او د وسلې اخستلو او وسله وال پاڅون او بغاوت لار غوره نکړي. باید د عثمان رضي الله عنه او د علي رضي الله عنه د شهادت دردناك حوادث بیا تکرار نشي او د جمل جګړي ته خبره ونه رسېږي، که د صحابه وو رضي الله عنهم په شان د سترو سترو شخصیتونو په دوران کي په دې موضوع داسي شخړي راولاړېدی شوې نو زموږ په څېر ضعیفو انسانانو کي خو د دې ډېر احتمال شته. دا چي صحابه وو کوم امیرالمؤمنین ندئ عزل کړی، پدې د دائم العمر امارت په ګټه استناد کول صحیح ندی، دا ځکه چي هلته د عزل موجبات ندي رامنځته شوي، محدود شمېر کسانو عثمان رضي الله عنه د عزل وړ ګڼلو او د هغه په ضد ئې بغاوت وکړ او هغه ئې په شهادت ورسولو، د علي رضي الله عنه په اړه هم دې ته ورته اقدام وشو، هیڅ فقیه او عالم د دغو دواړو خلفاوو په ضد بغاوتونه جائز او مشروع قیامونه نه ګڼي.

- د طالبانو په اساسي قانون کي دا ندي ویل شوي چي ولس د امیر په ټاکلو کي څه حق او څه وجیبه لري؟ د امارت دنده د چا له لوري چا ته سپارل کېږي؟ د امارت د اهل تشخیص د چا کار دئ؟ آیا د ولس له بیعت او رضایت نه پرته د چا امارت شرعي مجوز لري؟ آیا د زور

او جبر امارت جائز دی؟ امیر په جومات کي او د عوامو په خوښه ټاکل کېږي که په قصرونو کي او د ټرلو دروازو تر شا د خواصو لخوا؟ ابوبکر، عمر، عثمان او علي رضي الله عنهم ولي په جومات کي د ټولو لمونځ کوونکو له بیعت نه وروسته د امیرالمؤمنین په توګه غوره شول؟

• د دوی اساسي قانون دې پوښتني ته ځواب نلري چي که د امارت لپاره د نومول شوو شمېر له یوه زیات وي، نو د دوی له منځ نه به یو څنګه غوره کېږي؟ د زور او جنګ له لاري که د ولس رأیي ته د مراجعې له لاري؟ د عثمان رضي الله عنه او علي رضي الله عنه تر منځ د یوه انتخاب څنګه ترسره شو؟ آیا عبدالرحمن بن عوف د مدینې له خلکو نه د دریو ورځو پوښتنو او ګروېږنو نه وروسته په جومات کي دا خبره اعلان نه کړه چي د مدیني اکثریت د عثمان رضي الله عنه امارت خوښوي، زه هغه د امارت لپاره اعلانوم، آیا تاسو ئې منئ؟ خلکو توافق وکړ او له بیعت نه وروسته هغه د خلیفه په توګه غوره شو، دا بهیر موږ ته څه وایي؟آیا د امیرالمؤمنین علي رضي الله عنه په خلاف د مخالفینو مسلح پاڅون د شریعت مطابق کار وو که هغه کار چي په ترځ کي ئې عثمان رضي الله عنه د رأی پوښتني له لاري غوره شو او له بیعت نه وروسته امیرالمؤمنین شو؟

• د طالبانو په اساسي قانون کي دا نه دي ویل شوي چي په اسلامي نظام کي شوری بنیادي اهمیت لري، امیر د شوری له لاري غوره کېږي او له ولس سره په شوری مکلف دئ، هغه امیر چي په دې

اصل عمل ونکړي واجب العزل دئ، په اسلام کي د مطلق العنان زعيم تصور مردود دئ، دا د فرعوني نظام ځانګړتيا ګڼي، دا د خلافت نه بلکي د ملوکيت خصوصيت بولي، پيغمبر عليه السلام ټولي مهمي پرېکړي په جومات کي او له مسلمانانو سره په مشوره کړې دي، د احد، بدر او خندق په څېر د جګړو پرېکړه نه يوازي د مسلمانانو له مشورې وروسته شوې بلکي پيغمبر عليه السلام تر هغه وروستی تصميم ندئ نيولی چي ټولو توافق ندی کړئ، که څوك د پيغمبر عليه السلام امتي وي او د هغه مبارك په سنت عمل کول غواړي نو بايد مشورې ته همدومره اهميت ورکړي، يوه کس ته مطلق العنان واك سپارل په اسلامي شريعت کي هيڅ مجال نلري، دې ته مو بايد پام وي چي کله د مسلمانانو شمېر زيات شو نو پيغمبر عليه السلام لدوی نه وغوښتل چي خپل استازي ورمعرفي کړي، دا استازي د نقباء په نامه يادېدل او دا پيغمبر عليه السلام په خپله نه غوره کول بلکي ولس ته ئې ويل چي تاسو ئې رامعرفي کړئ، دا په حقيقت کي د ولس منتخب استازي ول.

ډېر ناپوه او غرضي انسان به په زور امارت ترلاسه کول داسي ګڼي لکه د قريشو په ضد د پيغمبر عليه السلام جنګ، دا ډېر قبيح استناد او کرکجن قياس دئ، علماء دې ته قياس مع الفارق وايي، د قريشو په ضد جنګ د کافر او مشرك په ضد جنګ وو نه د امارت ترلاسه کولو لپاره د مسلمان په ضد جنګ!! پيغمبر عليه السلام مدينې ته په جنګ نه دئ داخل شوئ، د مدينې منورې د مسلمانانو

په خوښه او بلنه داخل شوی او دا ننوتل هم هغه وخت چي له ده سره ئې د حج په موسم کي په منی کي بیعت وکړ او دا بیعت هم د دوی د استازو (نقباوو) په واسطه ترسره شو!!

بخاري لیکي: (النقباء) جمع نقیب وهو عریف القوم وناظرهم والمراد الذین اختارهم الأوس والخزرج نقباء علیهم بطلب من النبي صلی الله علیه وسلم وأقرهم علی ذلك (لیلة العقبة) اللیلة التي بایع فیها صلی الله علیه وسلم الذین آمنوا من الأوس والخزرج علی النصرة: نقباء د نقیب جمع دئ چي د قوم پېژندوی او ناظر ته وایي او دلته مراد ترې هغه خلك دي چي د عقبة په هغه شپه د اوس او خزرج له لوري د پیغمبر علیه السلام په غوښتنه غوره شول چي له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره ئې د ده د ملگرتیا اوملاتړ بیعت وکړ.

په دې روایت کي گورئ چي د مدینې خلکو له پیغمبر علیه السلام سره د خپلو استازو په ذریعه بیعت کړی، که پیغمبر علیه السلام مدینې ته چي وروسته د مسلمانانو دارالخلافه ترې جوړ شو د خلکو په خوښه او د دوی له بیعت نه وروسته داخل شوی نو ته ځنگه ځان ته حق ورکوې چي کابل ته د خلکو له خوښي پرته او د جگړې له لاري په دې موخه داخل شې چي خپله خوښه او د خپلي خوښي زعیم په زور پرې تحمیل کړې. څوك چي دا کار کوي د عمر رضي الله عنه هغه وینا دي په غوږ کي ولري چي د سقیفه بنی ساعده په غونډې کي ئې وکړه: فمن بایع أمیرا عن غیر مشورة المسلمین فلا بیعة له ولا بیعة للذي بایعه تغرة أن یقتلا: که څوك د مسلمانانو

له مشورې پرته له کوم امير سره بيعت وکړي نه د ده بيعت ارزښت لري او نه د هغه چا چي بيعت ئې ورسره کړی، د دې وېره شته چي دواړه ووژل شي.

د عمر رضي الله عنه دا وينا ډېر پرېکنده او قاطع حجت دئ د هغه چا په ضد چي د ټولو مسلمانانو له موافقې او مشورې پرته د څو کسانو بيعت د امارت لپاره کافي ګڼي، دا يوازي د درباري مفتيانو رأيه کېدی شي نه په دين د يوه پوه انسان رأيه. دا رأيه د سلاطينو په خدمت کي بوختو مفتيانو هغه مهال ورکړه چي د امير انتخاب له جومات نه قصرونو ته او له عوامو نه درباري خواصو ته انتقال شو او په نتيجه کي ئې امارت اموي او عباسي شو، موروثي او خانداني شو او يزيد اميرالمؤمنين شو.

- په دې قانون کي هر څه بل قانون ته محول شوي، په داسي حال کي چي هغه قانون هم نه دی په ګوته شوی، دا کار هغه څوك کوي چي خپله خبره په واضح توګه نشي کولی، د ويلو لپاره معقول څه په واك کي نلري، نو وايي: ټول ښه کارونه به کوو، خلکو ته به د قانون په رڼا کي آزادي ورکوو، ټولو قومونو ته به د قانون مطابق خپل حقوق ورکول کېږي او دې ته ورته خبري چي د غولوونکو شعارونو په څېر دي. د اساسي قانون معنی خو دا ده چي د نورو ټولو قوانينو لپاره اساسي او بنسټيز بنيادونه وټاکي، د ټولو مقرراتو لپاره مرجع وي، اساسي خبري په ګوته کړي، که داسي نه وي او په هره ماده کي وليکل شي چي دا او هغه کار به د قانون مطابق ترسره کېږي بيا خو

یوازې یوه ماده کافي ده او هغه دا چې ولیکل شي: په هېواد کې به ټول کارونه د قانون مطابق ترسره کېږي والسلام

- د قرآن په دوو آیتونو کې د اسلامي نظام په هکله څو داسې اساسي لارښوونې شوې چې که په ټول قرآن کې یوازې همدا آیتونه راغلي وی نو د دې نظام د معرفي لپاره کافي وو، د اسلامي دولت په اساسي قانون کې د قرآن دغه لارښووني باید په واضحو الفاظو ذکر شي. آیتونه دا دي:

ûü/ Oççõ3m #Œĵr $gîed& #‹ĵ ÏM»Z»BF{ $(ršsê b& Nä.âßDù'tƒ ©!$# bÎ)

b%. ©!$# bÎ) ýÏmÎ/ /ä3ÝàÏèt ƒ $KÏèÏR ©!$# bÎ) ÉAôèyèø9$$Î/ (qßJä3øtrB b& Ä $Z9$#

(qãèÏÛr& ©!$# (qãèÏÛ& (þqãZtB#ä ûïÏ%©!$# $pkš‰r'¯»tƒ ÇÎÑÈ #ZŽÅÁ/ $Jèÿ‹Ïœ

«!$# ’<Î) çnršãà ßóû« ’Î ÷Läêã“»tR? bÎù (óOä3ZÏB ÍöDF{$# ’Íré& AqßO9$#

žxƒÍrù's? ß¡ômr&ur ×Žöz 7Ï9ºŒ 4 ÌÅzFy$# ÏQöquø9$#ur «!$$Î/ bqãZÏB÷sè? ÷LäêZä. bÎ) ÉAqßO9$#r

ÇÎÒÈ xƒÍrù's? ß¡ômr& النساء: ۵۸- ۵۹

یقیناً چې الله تاسو ته د دې امر کوي چې امانتونه خپل اهل ته وسپارئ او کله چې د خلکو ترمنځ پرېکړه کوئ نو په عدل سره پرېکړه وکړئ، بې شکه چې الله په ډېر غوره څه تاسو ته نصیحت کوي، یقیناً چې الله بصیر اوربډونکی دی. اې مؤمنانو! د الله اطاعت

وکړئ او د پیغمبر او د خپلو چارواکو اطاعت وکړئ، نو که په کوم څه کي مو په خپلو کي شخړه وکړه، نو الله او پیغمبر ته ئې راجع کړئ، که پر الله او د آخرت په ورځ ایمان لرئ، دا ډېر غوره دی او د پایلې له لحاظه ډېر ښه بسته.

په دې آیتونو کي لاندې مطالب راغلي:

۱- الله تعالی ټول اسلامي امت ته امر کوي چي امانتونه خپل اهل ته وسپاري. خطاب عام او ټولو مسلمانانو ته متوجه دئ او ښیي چي دا د ټولو مؤمنانو دنده او وجیبه ده نه د کوم خاص ټولگي.

۲- دلته له امانت نه مراد د واکمنۍ او اقتدار امانت دی، که څه هم د امانت معنی عامه هم کېدی شي او په هر مادي او معنوي امانت ئې هم اطلاق کېدی شي.

۳- د اسلام له نظره اقتدار یو امانت دی او د اقتدار خاوند د خلکو د امانتونو یو امین.

۴- دا (امانت) به د مسلمانانو لخوا هغه چا ته سپارل کېږي چي (اهلیت) ئې ولري. او دا د ټول اسلامي امت مأموریت او الهي فریضه ده چي د اقتدار امانت او په هغه پورې مربوط ټول امانتونه به داسې چا ته سپاري چي د دې وړتیا او اهلیت په کي وي.

۵- چا ته چي د امارت او واکمنۍ امانت وسپارل شي، هغه به په دې امانت کي د یوه امین په څېر تصرف کوي، نه د یوه مطلق العنان حاکم په څېر.

۶- دا د امانتونو امین په دې مکلف دی چي د خلکو ترمنځ به ئې

هر قضاوت پر عدالت ولاړ وي.

۷- که د دې امين (امير) او د امانت د اصلي خاوندانو (خلکو) ترمنځ په کوم څه کي اختلاف راولاړ شي، نو منازعه به د الله کتاب او د رسول سنت ته راجع کېږي، وروستۍ پرېکړه به د قرآن او سنت له مخې کېږي.

۸- د قانون په وړاندې ټول برابر دي، هيڅوك دا حق نلري چي ځان له قانون نه اوچت وګڼي، قانون ځان ته تابع او ځان د وروستۍ پرېکړې وروستۍ مرجع وګرځوي.

له دغو مبارکو آيتونو نه لاندې خبرې معلومېږي:

اسلام د امير انتخاب هم د مسلمانانو وجيبه ګڼي او هم ئې حق. د خلکو لخوا (ښکاره) او (پخپله خوښه) بيعت ئې د امارت لپاره شرط ګرځولی. له يوې خوا خلکو ته ويل شوي چي امانت اهل ته وسپارئ، له بلي خوا چارواکو ته ويل شوي چي د خلکو ترمنځ په عدالت حکم کوئ او ټولو ته ئې ويلي چي منازعات مو الله او د هغه رسول ته محول کړئ.

• متأسفانه ځيني خلك د بيعت يادونه کوي پرته لدې چي پوه شي بيعت څه ته وايي، د امير له ټاکلو مخکي ترسره کېږي که وروسته؟!!

حقيقت دا دئ چي له امير سره د خلکو بيعت داسې نه دی چي لومړی به هغه له کومې بلې لارې امير کېږي او بيا به خلك د بيعت شکلي مراسم د دې لپاره ترسره کوي چي د ده په وړاندې د خپل اطاعت څرګندونه وکړي، خبره داسې نه بلکي برعکس ده، دا بيعت دی چي

په هغه سره څوك امير كېدی شي، تر څو چي خلك له چا سره بيعت ونه كړي امارت ئې نه شي مسلم كېدی، امير هغه دی چي خلك ورسره بيعت وكړي، له بيعت نه پرته مسلط شوی واكمن يو جابر او غاصب حاكم دی.

ابوبكر رضي الله عنه هغه مهال امير شو چي خلكو په جوماتكي له ده سره بيعت وكړ، عمر رضي الله عنه له هغه وروسته امير شو چي د خلكو بيعت ئې ترلاسه كړ، د ابوبكر رضي الله عنه لخوا څخه د ده انتخاب يوازې يو وړانديز وو، هغه ولس ته د عمر رضي الله عنه د غوره كولو وړانديز وكړ او خلكو قبول كړ. عمر رضي الله عنه له شهادت نه مخكي اوه كسان د دې لپاره غوره كړل چي له خپل منځ نه يو كس انتخاب كړي او بيا دغه كس د بيعت لپاره ولس ته معرفي شي. د ابوبكر رضي الله عنه نومونه داسي وه لكه د عمر رضي الله عنه له لوري د شپږو كسانو نومونه، كه دغو شپږو كسانو ته شپږ اميران نشو ويلي، همداراز د خلكو له بيعت نه مخكي عمر رضي الله عنه ته د امير خطاب نشو كېدی.

د عثمان رضي الله عنه انتخاب داسې ترسره شو چي لومړی عبدالرحمن بن عوف رضي الله عنه د ده او د علي رضي الله عنه په هكله، د مدينې له خلكو نه، د ښځو په شمول، تر درېو ورځو مسلسل پوښتنې وكړې، د دوی رأيه ئې ځان ته معلومه كړه، په جومات كي ئې دا خبره اعلان كړه چي د مدينې زياتره خلك د عثمان رضي الله عنه په امارت راضي دي، زه له دوی دواړو نه تاسو ته

عثمان رضي الله عنه غوره کوم، خلکو توافق وکړ، بیعت ترسره شو او له دې وروسته عثمان رضي الله عنه خلیفه شو، د ده له شهادت نه وروسته علي رضي الله عنه په جومات کي او له بیعت نه وروسته خلیفه شو. دا ښیي چي بیعت د امارت لپاره شرط دی، یوازې له بیعت نه وروسته څوك امیر کېدی شي نه له بیعت نه مخکې.

له دې ښیي نه دا هم معلومېږي چي بیعت ښکاره کار دی نه پټ، د عامو خلکو کار دی نه د خاصو، په جومات کي تر سره شوی نه په کوم قصر کې، ټول هغه خلك په کي برخه اخیستی شي چي جومات ته ئې په راتلو بندیز نشته.

د پېغمبر علیه السلام سنت او د اصحابو رضي الله عنهم منهج ته په پام سره ویلی شو چي:

۱- د یوې غیراسلامي ټولنې په سیاسي حاکم نظام کي به له برخې اخیستو ډډه کوو، حتی که د دې نظام ریاست هم مونږ ته ومنلی شي. پدې نامسلمانې ټولنې کي د انتخاباتو له لارې د تبدیلي راوستو او قدرت ته د رسېدو هڅه به نه کوو، دا ځکه چي پېغمبر علیه السلام نه هغه کار کړی او نه دا بل.

۲- اسلام مونږ ته امر کړی چي لومړی به انقلاب راولو، غیراسلامي ټولنه به د جهاد له لارې په اسلامي ټولنې بدلوو او اقتدار به له ظالمانو نه صالح کسانو ته انتقالوو، خو د انقلاب له راتلو او د اسلامي ټولنې له جوړېدو وروسته به قدرت ته د رسېدو

هره هڅه حرامه ګڼو، هلته به وسلې ته لاس کول او یا د زور او سازشونو له لارې قدرت ته د رسېدو هڅه ناجائز ګڼو، اقتدار به د مسلمانانو امانت او دا به د خلکو حق ګڼو چې قدرت د خپلې خوښې صالح او اهل کس ته وسپاري، دلته به امیر د مسلمانانو په خوښه او د دوی د بیعت له لارې ټاکل کېږي.

۳- د امیر انتخاب د ټولنې د ټولو مسلمانانو کار دی نه د څو محدودو کسانو کار، دا ځکه چې خلفای راشدین په جومات کې غوره شوي، نه د ترڼلو دروازو تر شا او د څو کسانو په خوښه.

۴- د امارت لپاره له یوه نه زیات کسان هم نومول کېدی شي، داسې لکه چې عمر رضي الله عنه ونومول.

۵- که له یوه نه زیات کسان د امارت لپاره راوړاندې کړی شول، د استفتاء او د خلکو رأیې ته د مراجعې له لارې کولی شو د دوی له منځ نه هغه څوك غوره کړو چې د مسلمانانو اکثریت ئې د امارت لپاره اهل ګڼي.

۶- د امارت لپاره خاص مواصفات ټاکل شوي، "علم" او "قوت" ئې ترټولو مهم او اساسي مواصفات دي، په علم کې هره هغه پوهه راځي چې د یوه امیر لپاره ضروري ده، او په قوت کې جسمي روغوالی او سلامتیا هم شامل ده، د دغو مواصفاتو له مخې به اهل کسان نومول کېږي، خو د اهل کسانو له منځ نه د یوه انتخاب به د مسلمانانو د اکثریت په رأیه ترسره کېږي.

۷- دا ډېره عجیبه ده چې د دغو څرګندو نصوصو په موجودیت کې

او په داسې حال کي چي د راشدينو خلفاوو د انتخاب څرنگوالی ئې په مخکي پروت دی، ځينې د امير ټاکنه د خواصو حق گڼي او ادعا کوي چي خاص کسان به امير ټاکي او عام ولس به خامخا له هغه سره بيعت کوي!! دا هسي بې بنسټه ادعا ده چي له څرگندو اسلامي اصولو سره تصادم کوي، هيڅ په دين پوه انسان به داسي غلطه رأيه ورنه کړي. ځيني بيا تر دغو هم په جهالت کي مخکي درومي او ادعا کوي چي په اسلام کي امارت منصوصي يا موروثي دئ!! يوازې د علي او د ده د اولاد رضي الله عنهم مسلم حق دئ او وايي چي دوی د الله له لوري غوره شوي!! د دغو خلکو په عقل او ايمان ژړا پکار ده، ډېره عجيبه ده چي د څرگندو نصوصو په شته والي کي څوك د داسي غلطي خبري کولو جسارت کوي!! که دا خبره سمه وی نو لومړی خو به په قرآن کي حتماً په دې هکله صريح آيت راغلی وو، پېغمبر عليه السلام به خلکو ته په واضح الفاظو ويلي وو، صحابه وو به هغه د لومړي خليفه په حيث او د ده اولاد له ده نه وروسته د امراوو په حيث غوره کړي وو، علي رضي الله عنه به له مخکنيو خلفاوو سره بيعت نه کاوو او تر ټولو مهمه خبره دا چي په قرآن کي به دا آيت نه راتلو چي اې مسلمانانو! الله تاسو ته امر کوي چي د امارت امانت اهل ته وسپارئ، که امارت موروثي وی او امير د الله او پېغمبر له لوري غوره کېدی نو مسلمانانو ته به ولې دا خبره کېده؟! او که موروثي وی نو ميراث خو ورثه وو ته پرته له دې سپارل کېږي چي وگوري هغه ماشوم دی که ستر، هغه روغ دی که ناروغ، عقل لري که بې

عقله دی، په میراث کي خو د اهلیت شرط نه شي وضع کېدی. آیا تاسو نه ګورئ چي د نړۍ په ظالمانه موروثي نظامونو کي دې خبرې ته څوك نه ګوري چي د واکمن وارث د دې منصب اهل دی که نه، زوی، لور او ښځې ته ئې په میراث پاتې کېږي. د قرآن په لسهاوو آیتونه د اهل کتابو د دغې غلطې انګېرنې د تردید لپاره راغلی چي دوی په موروثي نظام او له پلار نه اولاد ته د مذهبي مقام او منزلت په انتقال باور درلود. شیعه وو مخکي د دولسو منصوصي امامانو خبره کوله، دولسم امام ئې هغه څوك وو چي وایي په شپږ کلنۍ کي غائب شوی او اوس امام زمان دئ، خو وروسته ئې دیارلسم امام هم پرې اضافه کړ، خمیني ئې هم د امام په نامه ونومولو!! پیغمبر علیه السلام له څلوېښت کلنۍ وروسته امام شو، ابراهیم علیه السلام په ډېرو سترو الهي آزمېښتونو کي له بریا وروسته امام شو، خو د دوی امام په شپږ کلنۍ کي!! په مسلمانانو کي د جهل او د اسلام له روح نه د بې خبرۍ په وجه د تېګمارو مذهبي مشرانو په لاس داسې مذهبي فرقې راپیدا شوې چي مذهبي او روحاني مقام موروثي توکی ګڼي!! د علي رضي الله عنه اولاد د امامت منصوصي وارثان ګڼي، هغه هم نه ټول بلکي ځینې ئې او حتی په ماشومتوب او حتی په غیابت کي، هڅه ئې وکړه چي شمېر ئې دولسو ته ورسوي، د عیسی علیه السلام د دولسو حواریونو او د بني اسرائیلو د دولسو قبیلو له شمېر سره برابر، په دولسم ئې امامت ختم کړ، یو ورك شوی ماشوم ئې د غیابت د دوران امام وټاکو، وایي چي دا امام شپږ کلن

ماشوم وو چې له خپله کوره غایب شو، نه ئې تر دې وخته د شهادت کلمه زده وه، نه ئې یو رکعت لمونځ کړی، نه ئې روژه نیولې، نه په قرآن پوهېدو، ... خو سره له دې د خلکو لارښود او امام شو!! امام او لارښود خو هغه چا ته وایي چې د خلکو مخې ته روان، په لمانځه کې ورته مخکې او په ژوند کې ئې لارښود وي، غایب کس ته د امام لقب کارول یوه مغالطه ده، الله تعالی به څنګه د خلکو لپاره غایب امام ټاکي؟!!

دا هم ډېره عجیبه ده چې ځینې وایي: د یو چا د امارت لپاره د پنځو کسانو بیعت هم کافي دی، که له ټول امت نه یوازې پنځه کسان او حتی یو کس له چا سره بیعت وکړي هغه مسلم امیر دی او په ټولو ئې اطاعت واجب!! دا هسې مسخره او بې بنسټه خبري دي، هم د څرګندو نصوصو خلاف او هم د صحابه وو د منهج خلاف. دا خبرې یا هغه څوك کولی شي چې دا ټول حقایق له پامه وغورځوي او یا هغه چې د کوم دربار مفتي وي. دا ټګماران د عربي یوه اصطلاح د اهل حل و عقد په نامه داسي کاروي لکه چې دا د قرآن د کوم آیت او یا د پیغمبر علیه السلام د کوم حدیث برخه وي او ادعا کوي چې د امیر ټاکنه د اهل حل و عقد دنده ده!! په داسي حال کي چې دا اصطلاح د اموي سلاطینو او امراوو د وخت زیږنده ده، نه په قرآن کي او نه په احادیثو کي د اهل حل و عقد اصطلاح او دا چې امیر به د دوی له لوري ټاکل کیږي څه نه مومو، نه په څرګندو الفاظو کي او نه تلویحاً، دا اصطلاح د اموي او عباسي حکومتونو پر مهال جوړه

او رایج شوه، هغه مهال چي جابرو سلاطینو زعامت موروثي کړ، د زعیم انتخاب ئې د خپلي خوښي خواصو حق وبالو او بیعت ئې داسي شکلي مراسم چي د زعیم له ټاکلو وروسته ترسره کېږي، هغه مهال چي امراء به د جومات په ځای په قصرونو کي غوره کېدل او دا صریحاً د قرآن او سنت او د صحابه وو د منهج خلاف او یو کرکجن بدعت وو.

- طالبان خپل امیرالمؤمنین په دې دلیل شرعي امیر بولي چي د دوی د اقتدار پر مهال په کندهار کي د اهل حل و عقد یوې غونډې هغه ته د امیرالمؤمنین لقب ورکړ!! خو دوی به اوس دې خبري ته څه ځواب ورکوي چي د دوی هغه اهل حل و عقد چي په کندهار کي راغونډ کړی شول او ملامحمد عمر مجاهد ته ئې د امیرالمؤمنین لقب ورکړ اوس د دوی مطلق اکثریت، نږدې ۹۰% نوي په سلو کي د کرزي خوا ته ولاړ دي او هغه امیرالمؤمنین گڼي؟!! د دغو اهل حل وعقد کومه فتوی سمه او شرعي گڼي، مخکنۍ که اوسنۍ؟!! که د امیر انتخاب په محدودو کسانو پورې مربوط شي تل به دا ترخه تجربه تکرارېږي، هرڅوك چي د اقتدار پر کرسۍ ناست وي یا تر نورو ډېرې پیسې ولري، دوی به اخلي او د خپلي خوښي فتواوي به پرې مهر کوي!!

ځیني داسي هم شته چي وایي: که څوك د زور او غلبې له لاري قدرت ته ورسېږي خو مسلمان وي نو د هغه اطاعت ضروري دئ او د هغه مخالفت ناروا!! دا خوارکیان په دې نه پوهېږي چي متغلب

حکومت جائز ګڼل داسي دي لکه د اضطرار په وخت کي د خوګ غوښه جائز ګڼل، دې استثنائي حالت ته عمومیت ورکول یوه کرکجنه مغالطه ده. دوی ته وایو: که دا د یوه اصل په توګه منئ نو بیا خو نن د متغلب مصداق کرزی دی نه ملامحمد عمر مجاهد او پرون ئې مصداق رباني وو!! ولي مو د دغو متغلبینو حکومت ونه منلو، موږ نه وایو چي ستاسو دا کار غلط دئ، برعکس وایو چي د متغلب حکومت جائز ګڼل غلطي ده. که دا د یوه اصل په توګه ومنل شي نو بیا خو به افغانستان د سوریې په برخلیك اخته کېږي، د سوریې مطلق اکثریت مسلمانان او سنیان دي، خو یوه نامسلمانه او مشرکه اقلیت ډله پرې حکومت کوي، دا ډله له شیعه وو سره نږدې اړیکي لري، پر افغانستان به هم دې ته ورته یو داسي اقلیت د حکومت کولو مجال ترلاسه کوي چي ایران ئې مرسته کوي، ځینو شیعه ډلو په ایران کي حتی په خپلو نشراتو کي لیکل چي ایران باید زموږ مرسته وکړي چي په افغانستان کي د شیعه وو حکومت جوړ کړو، دا کار ئې ممکن ګڼلو او ویل ئې چي که په سوریه کي دا کار ممکن دئ نو په افغانستان کي ئې هم امکان شته!! ایران دا اوس لګیا دئ په کابل، هرات او مزار کي د شیعه وو لپاره ځمکي اخلي او منصوبه ئې دا ده چي د دغو مهمو ښارونو اکثریت استوګن شیعه کړي، دا خبره د ایران مسئولین په ډېر وقاحت او بې شرمۍ سره کوي او د عواقبو پروا ئې هم نلري، ګمان کوي چي دوی کولی شي اقلیتونه د پښتنو په ضد متحد کړي او په کابل کي د خپلي خوښي

مزدور حکومت قدرت ته ورسوي.

- په مخکنيو آيتونو کي امارت د امانت په نامه ياد شوی، دا ښيي چي امارت يو الهي امانت دئ چي د خلکو له لوري امير ته سپارل کېږي، امير مکلف دئ په ټولو هغو صلاحيتونو او امانتونو کي چي د مسلمانانو له لوري ده ته سپارل کېږي د امانت د اصلي خاوندانو په مشوره تصرف وکړي، هيڅوك د چا په امانت کي د امانت ورکوونکي له موافقې پرته د تصرف حق نلري او اسلام داسې تصرف په امانت کي خيانت ګڼي.
- له دې حکم څخه چي د امير او خلکو ترمنځ اختلافي قضايا به قرآن او سنت ته راجع کېږي، دا حقيقت په ډاګه معلومېږي چي امير په مشوره مکلف دی، د اختلاف په صورت کي ده ته د وروستۍ پرېکړي حق نه دی ورکړی شوی، وروستۍ فيصله به د قرآن او سنت له مخې کېږي. او همدا پر الله او د آخرت پر ورځې د ايمان تقاضاء ګڼل شوې.

که د دغو حقايقو په رڼا کي د کابل د امريکايي حکومت او د طالبانو اساسي قوانين وڅېړو نو په ډېر جرأت سره ويلی شو چي دا دواړه قوانين نه يوازي ناقص دي او ګڼ شمېر عيبونه لري بلکي د اسلام له ډېرو اساسي غوښتنو سره تعارض لري، په دې سره نه يو خپلواك او آزاد اسلامي هېواد جوړېدی شي، نه د اقتدار پر سر د شخړو او جګړو مخنيوی کېدی شي او نه د استبدادي او مطلق العنانو حکومتونو د رامنځته کېدو امکانات له منځه تلی شي. د

دې په مقابل کي د اسلامي دولت اساسي قانون هم د يوې واقعي اسلامي ټولني د جوړېدو ضمانت کولی شي، هم د اقتدار پر سر د شخړو او جګړو مخنيوی کولی شي او هم د مطلق العنان او استبدادي نظامونو د رامنځته کېدو ټول امکانات له منځه وړی شي.

زه د طالبانو په شمول ټولو هغو افغانانو ته چي د جګړې فوري او دائمي خاتمه، ډاډمن او تلپاتې امنيت او په خپلواك او آزاد افغانستان کي د يوه واقعي اسلامي حکومت قائمېدل غواړي، بلنه ورکوم چي راشئ دغه اساسي قانون ومنئ، هغه قوانين شا ته وغورځوئ چي نه زموږ د ټولني له ديني او مذهبي ارزښتونو سره او نه ئې له اجتماعي جوړښت او ظروفو سره مطابقت لري، راشئ د دې اساسي قانون له لاري د هېواد دردوونکی بحران پای ته ورسوو، که پر دې اساسي قانون ملاحظات لرئ راشئ يوه داسي باصلاحيته هيئت ته ئې وسپارو چي له خدای پالو، متقي، په دين پوه او زړه سواندو شخصيتونو څخه جوړ شوی وي او د دې هيئت پرېکړې ته غاړه کېږدو.

اللهم إني دعوتهم إلى صراطك المستقيم اللهم فاشهد

حکمتيار
افغانستان
۱۳۸۲۱۸۱۳

د طالبانو

او د کابل د حکومت

د اساسي قوانینو

په اړه علمي او دقیق بحث